

Nr 106.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av vissa fastigheter, som disponeras av veterinärinrättningen i Skara; given Stockholms slott den 21 februari 1941.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 21 februari 1941.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp:

I skrivelse den 14 mars 1938 har *styrelsen för veterinärinrättningen i Skara* anhållit *dels* om tillstånd att försälja följande fastigheter, nämligen stadsägorna nr 528, 597, 579 och 592 inom Skara stad samt $\frac{1}{4}$ mantal Forssen 1² och $\frac{1}{8}$ mantal Forssen 1⁴ i Härlunda socken, *dels ock* om medgivande att för inrättningens räkning fondera försäljningsmedlen och disponera den årliga avkastningen ävensom att i mån av behov och efter i varje särskilt fall av Kungl. Maj:t inhämtat tillstånd få använda genom försäljningen av stadsägorna nr 528, 597 och 579 influtna medel för förbättringsarbeten å andra av

inrättningen disponerade fastigheter. Enligt styrelsens framställning bör vid försäljningen undantagas till stadsägorna nr 579 och 592 hörande skog. Vid framställningen fanns fogat ett den 4 januari 1938 av domänuppskattningsnämnden i Skaraborgs län upprättat värderingsinstrument över fastigheterna.

Över framställningen ha yttranden avgivits den 25 november 1940 av kammarkollegiet och den 22 januari 1941 av statskontoret.

Av tillgängliga handlingar inhämtas rörande veterinärinrättningens förvärv av ifrågavarande fastigheter följande.

Av de fastigheter, som avses med ansökningen, torde stadsägan 592, vilken fastighet benämnes Balsum, motsvara ett antal lotter, som vid en den 2 december 1799 fastställd förrättning för delning av Skara stads södra skog tillades vissa tomter i staden. Stadsägan torde till större delen utgöras av de skogslotter, som enligt testamente den 19 mars 1807 av professorn P. Hernqvist donerades till veterinärinrättningen i Skara med bestämmelse, att lotterna skulle styckevis försälgas under öppen auktion och försäljningsmedlen tillfalla »Artis Veterinarie Cassan». I stadsägan torde härjämte ingå det s. k. utskiftet till lägenheten Fribergsäng, vars hemskifte synes motsvara stadsägan nr 597.

Fastigheterna Forssen 1² om $\frac{1}{4}$ mantal och Forssen 1⁴ om $\frac{1}{8}$ mantal ha enligt samma testamente donerats till veterinärinrättningen med bestämmelse, att de, som komme att biträda medelst adjunkten vid den till veterinärinrättningen hörande läroskolan, skulle äga åtnjuta årliga avkomsten av hemmansdelarna.

Stadsägorna nr 528, benämnd Ängaberget, nr 579, benämnd Baden, och nr 597, benämnd Fribergsäng, synas ingå bland de fastigheter, som kronan 1822 förvärvade av överdirektören A. Norling till löneförbättring åt vid veterinärinrättningen anställd föreståndare samt adjunkt. Medel för inköpet anvisades genom Kungl. Maj:ts brev till statskontoret den 3 maj 1822. Veterinärinrättningen har sedermera fått lagfart å fastigheterna den 8 september 1823.

Styrelsen för veterinärinrättningen har i sin skrivelse såsom skäl för framställningen anfört i huvudsak följande.

Lägenheterna, som med undantag för tomt nr 528 äro utarrenderade, ligga spridda runt staden. Redan av denna anledning är det tidsödande och besvärligt att utöva tillsyn över dem, varjämte deras förvaltning blir betungande till följd av att veterinärinrättningen, som är en sjukvårdsanstalt för djur, saknar särskild personal för gårdarnas förvaltning. Därtill kommer, att åbyggnaderna å de mindre lägenheterna äro uppförda i början av 1900-talet, och även om de då uppfyllde rimliga anspråk, så ha de nu blivit otidsenliga. Husens ålder m. m. göra mycket ingripande reparationer nödvändiga inom en snar framtid på grund av gällande hälsovärdsstadga, som kan föranleda, att bostäderna utdömas. Nyligen skedde detta med ett bostadshus, som därvid krävt en ombyggnad för cirka 2,500 kronor.

Inför dessa förhållanden ser styrelsen sig ingen annan utväg än att antingen anhålla om tillstånd att försälja de bebyggda, mindre lägenheterna eller

också göra framställning om extra statsanslag för byggnadernas sättande i tidsenligt skick samt för stenröjning och täckdikning m. m., vilket allt skulle kräva avsevärda belopp.

Styrelsen har därför, efter förberedande undersökningar i ärendet av egna-hemskonsulent och egna-hemsombud, låtit genom vederbörande domänuppskattningsnämnd verkställa erforderlig besiktning och värdering av de bebyggda lägenheterna.

Frånsett betungande förvaltningsarbete och inrättningens ekonomiska ställning, vilken är hårt ansträngd på grund av dryga underhållskostnader bland annat på de gamla institutionsbyggnaderna, framstår det för styrelsen såsom ur allmän social synpunkt önskvärt, att lägenheterna i stället för att brukas såsom arrenden kunde bli självständiga lägenheter, vartill de passa. Denna åsikt biträdades även av uppskattningsnämnden.

Styrelsen och uppskattningsnämnden äro av den uppfattningen, att det skulle vara förmånligast behålla skogsmarken i inrättningens ägo, skogen till Ängaberget dock undantagen. Närheten till avsättningsorten gör att förrentningsprocenten bör bli tillfredsställande, varjämte frånskiljandet av skogsmarken med växande skog kommer att väsentligt underlätta försäljning, då i annat fall köpeskillingen för respektive lägenheter skulle bli för hög för en småbrukare.

På nu anförda skäl och med stöd av uppskattningsnämndens utlåtande finner styrelsen synnerligen önskvärt, att följande lägenheter kunde försälas, nämligen: stadsägan 528 Ängaberget, som med hänsyn till sitt läge och ringa omfattning bör försälas till tomtmark, stadsägorna 597 Fribergsäng, 592 Balsum och 579 Baden samt hemmanet Forssen. Enligt styrelsens mening bör försäljning till fastställda värdena ske under hand och lägenheterna Fribergsäng, Balsum, Baden och Forssen först hembjudas till nuvarande arrendehavare. Därest köp på fastställda villkor icke skulle komma till stånd med dessa, böra lägenheterna utbjudas till försäljning i öppna marknaden, till lägst i det följande angivna priser.

Vad beträffar dispositionen av influtna försäljningsmedel anser styrelsen lämpligast, att köpeskilling för donerad egendom tillföres inrättningens donationsfonder, medan sådan för statsegendom fonderas att hos styrelsen särskilt bokföras, med rätt för styrelsen att liksom hittills disponera den årliga avkastningen för bestridande av driftskostnaderna för inrättningen. Det fonderade belopp, som är att hänföra till statsegendom, bör efter av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall meddelat tillstånd få disponeras för förbättringsarbeten å kvarvarande fastigheter.

Med stöd av det anförda får styrelsen för veterinärinrättningen i Skara härmed i underdånighet anhålla *dels* om tillstånd att sälja följande fastigheter:

Ängaberget	statsegendom.....	för lägst 13,900 kronor
Fribergsäng	»	» » 2,400 »
Baden	» utan skog.....	» » 3,400 »
Balsum	donationsegendom utan skog..	» » 5,600 »
Forssen	»	» » 13,500 »

dels ock om medgivande att för inrättningens räkning fondera försäljningsmedlen och disponera den årliga avkastningen av desamma för inrättningens drift, ävensom att, i mån av behov och efter i varje särskilt fall inhämtat tillstånd av Kungl. Maj:t, få taga genom försäljningen av statslägenheterna influtna medel i anspråk för förbättringsarbeten å kvarvarande fastigheter.

Kammarkollegiet har i sitt yttrande bland annat anfört:

De skäl vilka anförts till stöd för ansökningsen torde i och för sig motivera en försäljning på sätt sålunda föreslagits. Det numera inträdda tidsläget gör det dock i viss mån tveksamt, huruvida det för närvarande kan anses tillrädligt att i så stor utsträckning som föreslagits omvandla veterinärinrättningens fastigheter i penningar. Tidsläget synes härutinnan snarare motivera en avvaktande hållning. Utan att dock ställa sig avvisande till en försäljning vill kollegiet på grund av vad sålunda erinrats endast ifrågasätta, att med en försäljning av den eller de av fastigheterna eventuellt bör anstå, beträffande vilka särskilt behov av omedelbar försäljning icke föreligger, i främsta rummet fastigheterna Forssen nr 1 om tillhoppa $\frac{3}{8}$ mantal.

Med hänsyn till den Hernqvistska donationens allmänna syfte att förbättra veterinärinrättningens ekonomi torde det icke kunna anses stridande mot testators vilja att sälja de donerade fastigheterna, om deras bibehållande skulle ekonomiskt betunga inrättningen. Beträffande de i stadsågan nr 592 (Balsum) ingående skogslotterna har för övrigt i testamentet bestämts, att de skola säljas. På grund av föreskriften i testamentet, att skogslotterna skulle säljas under öppen auktion, måste det dock anses tveksamt, huruvida hit hänförlig mark bör säljas under hand. En följdriktig tillämpning av testamentet synes fordra, att föreslagen del av stadsågan nr 592 (Balsum) säljes å auktion till den högstbjudande, varvid antagbart anbud icke bör understiga det åsatta värdet.

Mot de vid värderingen åsatta minimiprisen saknar kollegiet anledning göra annan erinran, än att priset på stadsågan nr 597 (Fribergsäng) förefaller lågt med hänsyn till den nuvarande arrendeinkomsten av stadsågan.

Den föreslagna dispositionen av försäljningsmedlen föranleder ingen erinran från kollegiets sida.

På grund av det anförda får kollegiet, med reservation för förut gjorda erinringar, tillstyrka bifall till förevarande ansökningsen.

Statskontoret, som i sitt utlåtande förklarar sig icke ha något att erinra mot den föreslagna försäljningen av stadsågorna, har i fråga om fastigheten Forssen nr 1 framhållit, att det syntes icke föreligga lika starka skäl för en omedelbar försäljning av denna fastighet som i fråga om de övriga fastigheterna. Enligt vad statskontoret under hand inhämtat behövde nödiga reparationer å fastighetens manbyggnad icke draga några större kostnader. Med anledning härav och då, såsom kammarkollegiet även framhållit, det under nuvarande tidsläge icke kunde anses tillrädligt att utan tvingande skäl omvandla veterinärinrättningens fastigheter i penningar, har statskontoret funnit sig icke böra tillstyrka försäljning av sistnämnda fastighet.

Beträffande den av fastigheterna verkställda värderingen har statskontoret anfört:

De minimipriser, som föreslagits för försäljningen, ha åsatts vid värderingen den 4 januari 1938. Under den tid, som förflutit sedan värderingen skedde, ha emellertid fastighetspriserna stigit icke oväsentligt. Ny saluvärdering av de fastigheter, som skola försäljas, synes därför böra företagas och läggas till grund för blivande försäljningspris. Enligt ansökningsen skulle försäljningen ske under hand, därvid fastigheterna — dock med undantag av stadsågan nr 528 (Ångaberget) — först skulle hembjudas vederbörande arrendatorer. Enligt statskontorets mening bör försäljningen av samtliga

stadsägor ske under hand till högsta möjliga pris och under villkor i övrigt, som bestämmas av Kungl. Maj:t efter förslag av länsstyrelsen i Skaraborgs län. Då de nu utgående arrendeavgifterna måste anses synnerligen låga, förefinnas enligt statskontorets mening icke tillräckliga skäl för att låta arrendatorerna inköpa av dem arrenderade fastigheter till lägre priser, än som kunna erhållas i öppna marknaden.

I fråga om den föreslagna dispositionen av försäljningsmedlen har statskontoret icke haft något att erinra. Köpeskillingen för den donerade fastigheten borde alltså tillföras veterinärinrättningens donationskapital, medan köpeskillingarna för de med statsmedel förvärvade fastigheterna borde särskilt fonderas i avvaktan på Kungl. Maj:ts beslut rörande den slutliga dispositionen av medlen i fråga.

Statskontoret har i sitt yttrande även erinrat om att ämbetsverket jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 10 september 1914 till styrelsen för veterinärinrättningen för uppförande av vissa byggnader å stadshemmanet Brogården förskottsvis utanordnat tillhoppa 28,000 kronor att framdeles ersättas av inflytande köpeskillingar för tomter, som jämlikt beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen komme att försälas från nämnda egendom, eller av andra veterinärinrättningen tillhörande medel, i den mån Kungl. Maj:t funne dem kunna för sagda ändamål disponeras. Någon försäljning av tomter från hemmanet Brogården syntes emellertid ej hava skett och någon återbetalning av de förskotterade beloppen hade ännu ej ägt rum. Frågan om ersättandet av sagda förskottsbelopp borde enligt statskontorets mening avgöras i samband med prövningen av spørsmålet om inrättningens bibehållande såsom statlig institution.

Av vad styrelsen för veterinärinrättningen anfört framgår, att därest försäljning av de i inrättningens ansökan upptagna fastigheterna icke kommer till stånd, det blir nödvändigt att vidtaga omfattande reparationer och andra arbeten å fastigheterna. För gäldande av kostnaderna för dessa arbeten finnas inga medel tillgängliga för styrelsen. För ändamålet måste därför särskilda statsmedel anvisas. Ur såväl statens som inrättningens synpunkt torde det vara ekonomiskt mera fördelaktigt att fastigheterna få försälas i den omfattning styrelsen föreslagit. Att såsom i yttrandena ifrågasatts från försäljningen undantaga fastigheterna Forssen 1² och 1⁴ om tillhoppa $\frac{3}{8}$ mantal synes icke lämpligt. Även dessa fastigheter äro i behov av icke obetydliga förbättringsarbeten för att komma i tillfredsställande skick. Såsom kammarkollegiet framhållit torde bestämmelserna i professor Hernqvists testamente icke lägga hinder i vägen för de donerade fastigheternas försäljning. Fastigheterna torde böra försälas till lägst de belopp, som angivits i styrelsens ansökan. Statskontoret har i sitt yttrande ifrågasatt om icke ny värdering av fastigheterna borde ske med hänsyn till den förhållandevis långa tid som förflutit sedan värderingen skedde. Med hänsyn till att en ny värdering skulle medföra ett uppskov med ärendets avgörande ytterligare ett år anser jag mig icke kunna förorda, att förnyad värdering skall

Departements-
chefen.

äga rum innan ärendet underställes riksdagens prövning. Det synes böra få ankomma på Kungl. Maj:t att, därest riksdagen skulle lämna sitt medgivande till fastigheternas försäljning, besluta huruvida ny värdering bör äga rum. Skulle sådan värdering komma till stånd, torde fastigheterna icke böra säljas under de värden, som därvid finnas skäligen. I fråga om försäljnings-sättet ansluter jag mig till styrelsens förslag, att stadsägorna nr 579, 592 och 597 samt fastigheterna Forssen 1² och 1⁴ i första hand hembjudas de nuvarande arrendatorerna. Skulle dessa ej vilja förvärva fastigheterna, torde de samma liksom stadsägorna nr 528 böra försäljas under hand.

De influtna köpesummorna för fastigheterna synas böra disponeras på sätt statskontoret föreslagit. Köpeskillingarna för donationsegendomarna torde sålunda böra tillföras veterinärrättningens donationskapital, under det att de i övrigt influtna medlen böra i avvaktan på Kungl. Maj:ts beslut rörande deras slutliga disposition tillsvidare redovisas å särskild diversemedelstitel såsom inestående å statsverkets checkräkning.

Statskontoret har i sitt yttrande även berört frågan om återbetalning av ett enligt Kungl. Maj:ts beslut den 10 september 1914 till styrelsen för inrättningen utanordnat belopp av 28,000 kronor. Såsom statskontoret anfört synes denna fråga icke nu böra upptagas till avgörande.

Under återropande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att de i styrelsens för veterinärrättningen i Skara ansökan avsedda fastigheterna må försäljas på i huvudsak de av mig i det föregående angivna villkor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Per Eldin.